

บันทึก

เรื่อง ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
ในคณะกรรมการสิทธิบัตร

กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้มีหนังสือ ค่วนมาก ที่ พณ 0702/1556 ลงวันที่ 8 กันยายน 2542 ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ตามที่ได้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน 2542 เป็นต้นไป โดยได้มีการแก้ไขคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิทธิบัตร นั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวเป็นไปโดยถูกต้องและเหมาะสม กรมทรัพย์สินทางปัญญา จึงขอหารือในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิทธิบัตร ดังนี้

1. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิทธิบัตรชุดปัจจุบันจำนวน 12 ท่าน ได้รับการแต่งตั้งโดยคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 ก่อนที่พระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 จะมีผลใช้บังคับ ซึ่งเป็นการแต่งตั้งโดยยึดคุณสมบัติตามที่กำหนดใน พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 หากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวบางท่านมีคุณสมบัติ ไม่ตรงตามที่พระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 กำหนด กล่าวคือ ต้องเป็น ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ นิติศาสตร์ หรือเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น ดังนี้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวจะสามารถดำรงตำแหน่งต่อไปจนครบวาระได้ หรือไม่

2. การพิจารณาคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ สิทธิบัตรตามมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ซึ่งกำหนด ให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม เกษตรศาสตร์ เกษศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ นั้น จะหมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์อันเนื่องมาจากการทำงานหรือเกี่ยวข้องใน

สาขานั้น ๆ หรือจะหมายถึงผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาที่กฎหมายกำหนดโดยพิจารณาจากวุฒิการศึกษาเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

3. หากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งตาม 1. จะต้องพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเนื่องจากขาดคุณสมบัติ กระทบสิทธิทางปัญญาจะต้องดำเนินการอย่างไร เนื่องจากมาตรา 68 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 กำหนดเรื่องการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระไว้ และการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระของกรรมการดังกล่าวอาจไม่เป็นไปตามกรณีที่มาตรา 68 กำหนดไว้

ในการนี้ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทางปัญญา จึงขอส่งเรื่องมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเพื่อพิจารณาวินิจฉัยปัญหาดังกล่าว เพื่อที่จะได้ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะที่ 1) ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าวโดยได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์(กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทางปัญญา) แล้ว มีความเห็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้แต่งตั้งไว้ก่อนที่พระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ ศ 2542 ที่แก้ไขเรื่องคุณสมบัติของกรรมการจะมีผลใช้บังคับ หากมีคุณสมบัติไม่ตรงตามที่กฎหมายใหม่กำหนดแล้ว กรรมการเหล่านั้นจะดำรงตำแหน่งต่อไปจนครบวาระได้หรือไม่ เห็นว่า เมื่อพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ ศ. 2542 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา¹ ในวันที่ 31 มีนาคม 2542 โดยให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา² คือ วันที่ 27 กันยายน 2542 ทำให้บทบัญญัติต่าง ๆ มีผลใช้บังคับในวันดังกล่าว และโดยที่มาตรา 29³ แห่งพระราชบัญญัติ

¹ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 116 ตอนที่ 22 ก หน้า 37 วันที่ 31 มีนาคม 2542

² มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

³ มาตรา 29 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ ศ. 2522 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

(มีต่อหน้าถัดไป)

ฉบับนี้ได้กำหนดให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 66⁴ แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการสิทธิบัตร และให้ใช้ความในวรรคหนึ่งของมาตรา 66 ซึ่งกำหนดเกี่ยวกับองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการสิทธิบัตรขึ้นใหม่แทน จะเห็นได้ว่าการแก้ไขเพิ่มเติมในกรณีนี้เป็นการแก้ไขในสาระสำคัญของคณะกรรมการสิทธิบัตร เนื่องจากการกำหนดเพิ่มคุณสมบัติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิและจำนวนผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชน ดังนั้น เมื่อมีการยกเลิกบทบัญญัติเกี่ยวกับคณะกรรมการสิทธิบัตร โดยไม่มีบทเฉพาะกาลรองรับเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการชุดเดิมไว้ จึงมีผลทำให้คณะกรรมการสิทธิบัตรชุดเดิมทั้งหมดซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในขณะที่พระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ใช้บังคับ ต้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ คือ ตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน 2542 หากได้มีผลเฉพาะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามที่ได้กำหนดขึ้นใหม่เท่านั้นไม่

ประเด็นที่สอง การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่าง ๆ จะต้องพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์อันเนื่องมาจากการทำงานหรือเกี่ยวข้องในสาขานั้น ๆ หรือพิจารณาจากผู้สำเร็จการศึกษาในสาขาตามที่ได้กำหนดไว้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น เห็นว่า เนื่องจากราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มิได้กำหนดบทนิยามหรือ

(ต่อจากเชิงอรรถที่ 3)

“มาตรา 66 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการสิทธิบัตร” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ อุตสาหกรรม การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เกษตรศาสตร์ เกษตรศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ อีกไม่เกินสิบสองคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชนไม่น้อยกว่าหกคน”

⁴ มาตรา 66 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งว่า “คณะกรรมการสิทธิบัตร” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอีกไม่เกินสิบสองคนซึ่ง คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

ให้ความหมายของคำว่า “ผู้ทรงคุณวุฒิ” ไว้ หากแต่เมื่อได้พิจารณาถ้อยคำในมาตรา 66⁵ แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 แล้ว จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติดังกล่าวประสงค์ที่จะกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิบัตรต้องมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความสามารถหรือมีความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ โดยผู้นั้นจะเป็นผู้จบการศึกษาในสาขาต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ก็ได้ มิได้ประสงค์ที่จะจำกัดแต่เฉพาะว่าผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นผู้จบการศึกษาในสาขาวิชาตามที่กำหนดไว้เท่านั้น เพราะหากกฎหมายประสงค์ที่จะกำหนดเช่นนั้นก็จะระบุถ้อยคำไว้อย่างชัดเจน เช่น มาตรา 34⁶ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2540 ที่กำหนดว่า ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี และรองคณบดีต้องมีคุณสมบัติได้รับปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรองและมีประสบการณ์จากการสอนหรือการบริหาร

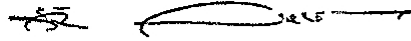
ประเด็นที่สาม หากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่แต่งตั้งก่อนที่พระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 มีผลใช้บังคับ ต้องพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากขาดคุณสมบัติตามที่กฎหมายใหม่กำหนด จะต้องดำเนินการอย่างไร เนื่องจากการพ้นจากตำแหน่งดังกล่าวอาจไม่เป็นไปตามกรณีที่มาตรา 68 กำหนดไว้ นั้น เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า คณะกรรมการสิทธิบัตรชุดเดิมซึ่งประกอบด้วยประธานกรรมการและกรรมการผู้ทรง

⁵ มาตรา 66 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการสิทธิบัตร” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ อุตสาหกรรม การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม เกษตรศาสตร์ เกษตรศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ อีกไม่เกินสิบสองคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิภาคเอกชนไม่น้อยกว่าหกคน

คณะกรรมการจะแต่งตั้งบุคคลใดเป็นเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการก็ได้

⁶ มาตรา 34 ผู้ช่วยอธิการบดี คณบดี และรองคณบดีต้องมีคุณสมบัติได้รับปริญญาชั้นใดชั้นหนึ่งหรือเทียบเท่าจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง และได้ทำการสอนมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปีในมหาวิทยาลัยหรือในสถาบันอุดมศึกษาอื่นที่สภามหาวิทยาลัยรับรอง หรือมีประสบการณ์ด้านการบริหารมาแล้วไม่น้อยกว่าสามปี

คุณวุฒิต้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่พระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลใช้บังคับ อันเป็นผลที่เกิดจากการแก้ไขกฎหมายโดยไม่มีบทเฉพาะกาลรองรับ กรณีจึงมิใช่เป็นการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระตามปกติของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่จะต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 68⁷ แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522

(นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนสานต์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

เมษายน 2543

⁷ มาตรา 68 กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือ
- (6) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ

ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ